

Man wird sich somit schon seiner Geistesrichtung nach keiner rührigen Betheiligung seinerseits an politischen Kämpfen oder Umtrieben zu versehen haben.

Was aber die Gesinnung betrifft, liegen mir, wie bemerkt, bisher keine Anzeichen vor, welche seine Loyalität als österreichisch-ungarischer Staatsbürger im Zweifel zu ziehen berechtigten würden.

Genehmigen Hochdieselben den Ausdruck meiner tiefsten Ehrfurcht

Biegeleben.<sup>3</sup>

<sup>3</sup> Ovi izvještaji mogu služiti kao nadopuna fundamentalne studije dr. Nikole Radojčića u II. knjizi »Narodne Starine« (str. 193.—216.) Isp. i »N. S.« IV. (str. 202.).

## PRILOG ZA POVIJEST STAROGA TEATRA U ZAGREBU

Malo je još preostalo od one generacije, koja je znala, kakove je važnosti bio za nas stari zagrebački teatar, sa svojim vječnim borbama za jezik, za opstanak itd. Noviji naraštaj i ne mari mnogo za onaj napis na staroj zgradi, koji jezgrovito kazuje povijest njenu. Ovdje dalje donosim zapisnik jedne sjednice zastupstva grada Zagreba od 9.—12. III. 1883. Tu se iznose neke potankosti iz povijesti te građevine i podaje prikaz njene važnosti.

### ZAPISNIK

skupštine zastupstva sl. i kr. glav. grada Zagreba držane 9., 10. i 12. ožujka 1883. pod predsjedanjem velem. g. grad. načelnika dra. Josipa Hofmana, odnosno poglav. g. grad. podnačelnika Gjure Crnadka. Perovodja: dr. Juraj Vrbanić.

#### A) Dana 9. ožujka

(imena gradskih zastupnika)

§ 2. Povodom tim, što se skupština zastupstva prvi put danas drži u prijašnjoj kazališnoj redutnoj dvorani, restauriranoj troškom gradske općine, uzev riječ gradski načelnik, prozbori sljedeće:

Slavno gradsko zastupstvo! Okolnost ta, da se današnjim danom rastajemo od naše dosadašnje gradske vijećnice, u kojoj je zastupstvo i poglavarstvo grada Zagreba tečajem pol vijeka raspravljalo i zaključivalo o poslovih grada Zagreba, ima, po mom mišljenju, za zastupstvo, za poglavarstvo i za cijeli grad Zagreb neku historičku znamenitost; ova mi daje povoda i razloga, da se u kratko obazrem ne samo na našu dosadašnju vijećnicu, nego i na našu staru vijećnicu t. j. onu, koja je gradu Zagrebu za gradske svrhe služila prije sadašnje vijećničke zgrade.

Stara vijećnica grada Zagreba, glasom uredovnih isprava, nahodećih se u gradskom arkivu, bijaše od davnih vremena pak sve do 1883. u onoj kući, koja je stajala na sjevernoj strani sadašnje vijećničke zgrade, dakle ondje, gdje je sadašnja kazališna zgrada.

Buduć već svršetkom prošloga vijeka nije u toj staroj vijećnici bilo prostora za magistrat, zaključio je magistrat u svojoj dana 5. rujna 1803. u Zagrebu držanoj sjednici, pod predsjedništvom gradskog suca Nikole Babočaja u prisutnosti konzula Stjepana Mlinarića, senatora Gjure Igerčića i Josipa Sačerića, bilježnika Pavla Gorupa i Matije Mihanovića kao zamjenika gradskoga fiska, da se kuća, susjedna s južne strane vijećnice, od tadašnjeg vlasnika grofa Adama Oršića kupi za 22.000 for. — Za sklapanje ugovora bijahu izabrani i izasalani senator Josip Sačerić i gradski bilježnik Pavao Gorup. Grad Zagreb platio je omah 3000 for., a ostatak kupovnine imao je isplatiti u godišnjih obrocih od 3.000 for. vazda 1. rujna.

Čini se, da je onda u toj kući, u našoj sadašnjoj magistratskoj zgradi, stanovao tadašnji ban grof Ivan Erdödy, jer glasom pogodbe od 5. rujna 1803., sklopljene po gradu Zagrebu s grofom Adamom Oršićem o toj kući, imao je ban grof Ivan Erdödy platiti gradu Zagrebu počam od 1. rujna 1803. godišnjih 700 for. u ime stanarine.

Odmah sutradan, naime dana 6. rujna 1803., u magistratskoj sjednici, nakon predložena i odobrena kupovnooga ugovora, bude zaključeno i senatoru Josipu Sačeriću naloženo, neka po jednom arhitektu i zidarskom majstoru dađe razviditi obje kuće, staru vijećnicu i novo kupljenu kuću, te sastaviti osnovu o tom, kako da se obje te zgrade budu mogle upotrijebiti i preurediti za gradsko kazalište, redutnu dvoranu, dućane, kavanu ili ine svrhe, korisne gradu, zatim za ured magistratski, za gradsku blagajnu, stražu i zatvore. Graditelj imao je sastaviti odmah i troškovnik za ove gradnje i na temelju svih ovih isprava imala se je zamoliti kr. ugarska dvorska komora, da odobri kupovnu pogodbu i odobri u tu svrhu potrebiti trošak.

Prošlo bijaše iza toga gotovo 30 godina, a zaključak magistrata u pogledu preuredjenja ovih gradskih kuća u kazališne i ine prije označene svrhe nije još bio proveden.

Zaključak naime gradskoga magistrata od 24. srpnja 1832. pokazuje nam, da je onoga dana grad Zagreb radi gradnje kazališta istom sklopio građevni ugovor s riječkim građaninom Ludovikom Adamićem, koji je sagradio riječko kazalište, i uslijed ugovora s tadašnjom franceskom vladom imao g. 1812. sagraditi novo kazalište u Karlovcu; nu građevna ova pogodba ostala je neprovedena, jer je Ludovik Adamić skoro iza sklopljenja te pogodbe bio preminuo.

Tek godine 1833. promijenilo se je stanje stvari.

U mješovitoj naime gradskoj sjednici od 29. travnja one godine držanoj pod predsjedništvom konzula Ignjata Andrijevića, u kojoj bijahu prisutni od nutarnjeg magistrata senatori Mihalj Kaiser i Ivan Mihanović uz bilježnika Ivana Nep. Bedekovića, a od strane gremijalnih prisjednika: Nikola Crnković, Josip Rauth, Gjurio Kralj, Dane Babok, Stanislav Čegetek, Gjurio Dömötörffy, Mirko Domin, Josip Jelačić, Ignjat Kršnjavi, Antun Luketić, Josip Briglević, Tomo Prevendar, Franjo Župan, Nikola Nikolić i Martin Vrbanić, bude obrazloženo, kako se već od više godina uvidja i osjeća potreba, da se umjesto dotadanjeg nespretnoga kazališta, koje je bilo vlasnost posebnika, sagradi novo prikladno kazalište i tik njega dvorana za plesove; zatim da je građanin i trgovac zagrebački Krištof Stanković učinio ponudu gradu Zagrebu, da će na mjestu stare vijećnice sagraditi o vlastitom trošku kazalište i dvoranu za plesove, ako mu grad pokloni za gradilište ono kućište, na kojem bijaše stara vijećnica. Gradsko vijeće radosno prihvati ponudu svojega građanina Krištofa Stankovića uz uvjet, da on u slučaju dobrovoljne prodaje kazališta bude dužan prodati ga uz umjerenu cijenu gradu Zagrebu, u slučaju pako ovršne prodaje da ostaje grad Zagreb na njemu osiguran hipotekarno sa 6000 for.

Povrh toga poklonio mu je u tu svrhu grof Juraj Oršić svoje gradilište tik stare gradske vijećnice, kupljeno od obitelji Macan za 1.500 for.

Zanimivo je, da je iste godine dana 10. kolovoza 1833. radi kazališta držana p o m n o ž e n a sjednica gradskoga vijeća, u kojoj su prisustvovali i nekoji članovi plemstva i literati izvan vijeća, kao što Franjo pl. Čačković, Fridrik pl. Pisačić, Ludovik pl. Jelačić, Eduardo pl. Zerpak, Ljudevit Sinković, Ivan Briglević itd., u toj sjednici bude opredijeljen položaj kazališta, bude raširena banska (sadašnja kazališna) ulica i postavljena u jednaki pravac s Kannovom (sada Miloševićevom) kućom. Usljed toga, što stara gradska vijećnica bijaše darovana za gradnju toli željenoga pristojnoga kazališta s dvoranom za plesove, morao se je magistrat sa svojim uredskim prostorijama, navlastito i s pjeneznicom, arkivom i s gradskimi uzami

svojimi premjestiti u novu gradsku vijećnicu; ali buduć u ovoj vijećnici nije bilo dovoljno prostora za spomenute i ine potrebe gradske uprave, to je zaključilo mješovito gradsko vijeće, da se uz druge prostorije na novoj vijećnici sagradi i drugi sprat; sagradio ga je pako graditelj kazališta Antun Cragolini, koji je tu gradnju načinio i osnovu, pak je u čitavoj zgradi popravio sve, što je trebalo popraviti, i podignuo na njoj novi krov.

Za čitav taj rad plaćeno mu je 7600 for., a za pokriće toga troška doprinio je Krištof Stanković 1100 for., a trgovac Kann 500 for. ostala pako svota od 6000 for. rasporezana zana je na građane kroz dvije godine.

I tako je godine 1833. nestalo naše stare vijećnice i nastala naša dosadašnja gradska vijećnica; u ovoj je zastupstvo i poglavarstvo grada Zagreba tečajem 50 godina raspravljalo i zaključivalo o poslovih grada Zagreba, a danas se od nje rastajemo.

Kazalište s dvoranom za plesove postalo je dana 14. prosinca g. 1851. svojinom zemlje, koja ga je kupila za 46.000 for. A da se evo danas u ovoj dvorani na istom mjestu, gdje je stajala stara vijećnica grada Zagreba, opet sakupismo; to imamo zahvaliti našem banu njeg. preuzv. Ladislavu grofu Pejačeviću, koji ju je na moju molbu visokim svojim otpisom od 3. rujna 1882. br. 34478 gradu Zagrebu blagonaklono i besplatno ustupio na porabu.

Na svršetku budi mi dozvoljeno reći o ovoj dvorani još jednu. Dvorana ova, premda je sagrađena samo za zabavne svrhe, mislim da je služila prvobitnoj svojoj svrsi samo tečajem prvih godina, dakle do godine 1848. Od onda počamši krije ova dvorana u sebi prelijepih uspomena iz nedavne prošlosti naroda hrvatskoga. Koliko plemenitih sinova hrvatske zemlje u ovoj dvorani uzvišenim sjajem svojega domoljublja, svojega uma, svojega govorničkog dara, svoje odvažnosti i svoje požrtvornosti za hrvatsku zemlju — već prosjalo! Sjećajmo se samo hrvatskih sabora od g. 1848. i 1861., koji su bili držani u ovoj dvorani.

Dragocjene uspomene ove još su žive u pameti svakoga od nas, te stoga držim suvišnim, o tom na ovom mjestu više spomenuti.

Pozdravljajući Vas gospodo zastupnici grada Zagreba, prvi put u ovoj dvorani, restauriranoj znatnim troškom gradske općine, uvjeren sam, da ćemo svi, obzirujući se na prošlost i gledajući u budućnost grada Zagreba, na temelju postojećih zakona i na dalje u ovoj sadašnjoj vijećnici patriotski raditi o što većem razvitku i ljepšem procvatu grada Zagreba, kojega gradjanstvo i stanovništvo nam je za sad povjerilo brigu nad glavnim gradom naše zemlje u tu svrhu, da bude zbilja ono, što ima biti: glava, srce i dika hrvatskog naroda. U to ime: Pomoz Bog!

Priopćio: **Mirko Stanisavljević.**